

Archeologienota

Goferdinge, Taalmeers (aanpassing)

Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Goferdinge, Taalmeers (aanpassing)
Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteur

Arnout Van Belle
Liesbeth Massagé
Mike Creutz

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer

2023-0089

Plaats en datum

Gent, 21 november 2022

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 2326
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

© BAAC Vlaanderen bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

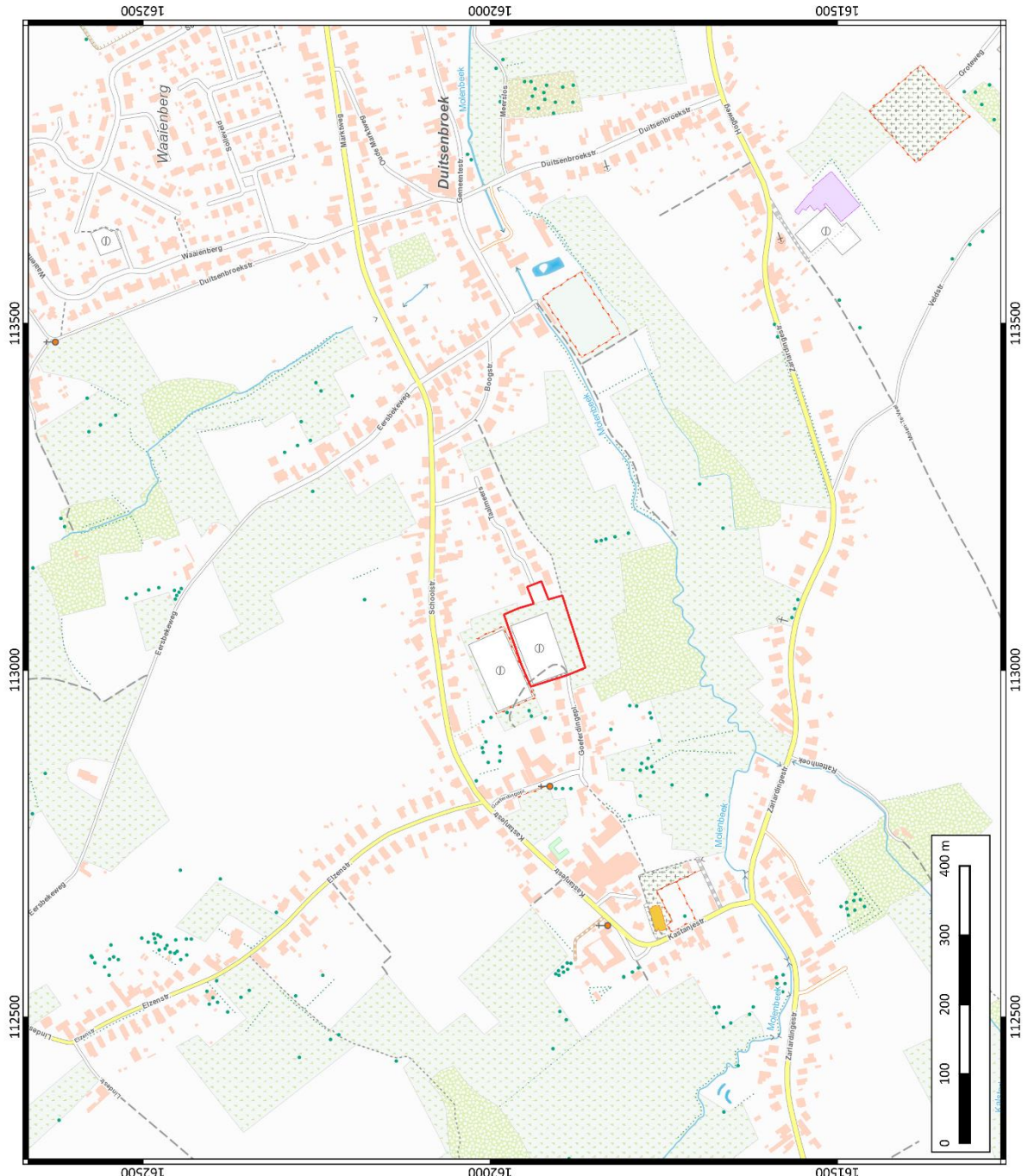
Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens.....	1
1.2	Juridisch kader en onderzoektraject	4
1.3	Aanleiding	4
1.4	Archeologische voorkennis/voorgeschiedenis	5
1.5	Huidige situatie en geplande werken	6
1.5.1	Huidige situatie.....	6
1.5.2	Geplande werken en bodemingrepen	6
1.6	Randvoorwaarden.....	7
2	Bureauonderzoek	8
2.1	Werkwijze en strategie	8
2.1.1	Onderzoeksdoelstelling	8
2.1.2	Onderzoeksvragen	8
2.1.3	Methoden en technieken.....	8
2.2	Assessment	10
2.2.1	Landschappelijk kader	10
2.2.2	Historisch kader	20
2.2.3	Cartografische bronnen	21
2.2.4	Archeologisch kader	24
2.3	Synthese onderzoeksresultaten.....	28
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	28
2.3.2	Archeologische verwachting.....	28
2.3.3	Syntheseplan	29
2.4	Besluit.....	30
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering	30
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	30
2.4.3	Keuze onderzoeksmethode.....	30
2.4.4	Afbakening onderzoeksterrein	32
3	Samenvatting.....	34
4	Lijsten.....	35
4.1	Figurenlijst.....	35
4.2	Plannenlijst.....	35
4.3	Tabellenlijst	35
5	Bibliografie	36

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

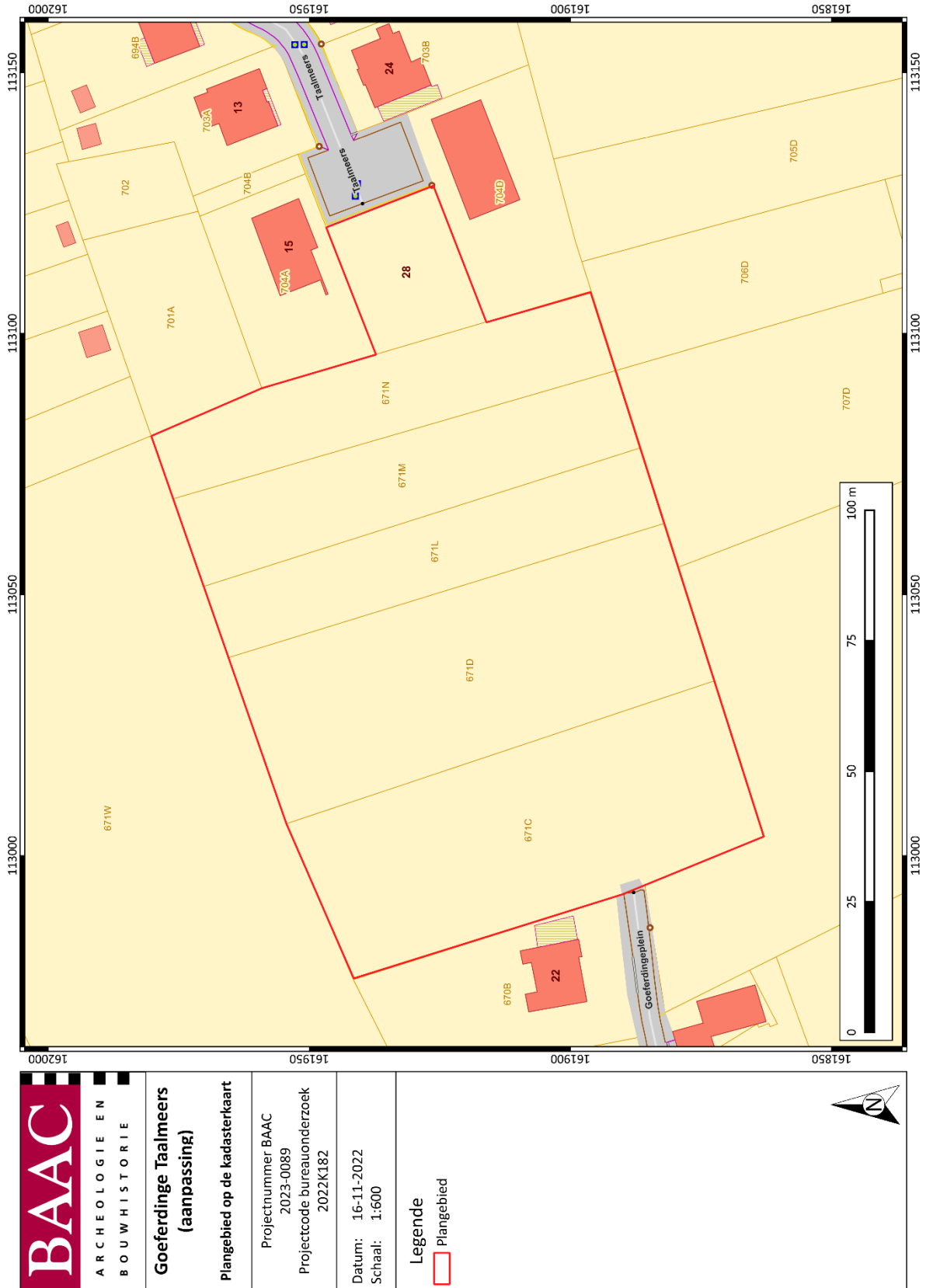
Naam site	Goeferdinge, Taalmeers (aanpassing)		
Ligging	Tussen Goeferdingeplein en Taalmeers, deelgemeente Goeferdinge, gemeente Geraardsbergen, provincie Oost-Vlaanderen		
Kadaster	Geraardsbergen, Afdeling 5, Sectie A, Percelen 671C, 671D, 671L, 671M, 671N en 704C.		
Coördinaten	Noordwest:	x: 112976,49	y: 161980,26
	Noordoost:	x: 113128,29	y: 161980,26
	Zuidwest:	x: 112976,49	y: 161862,97
	Zuidoost:	x: 113128,29	y: 161862,97
Oppervlakte plangebied	10300,67 m ²		
Oppervlakte geplande ingrepen	10300,67 m ²		
Kartering gewestplan	100 (Woongebieden)		
	701 (Natuurgebieden)		
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2023-0089		
Bureauonderzoek	Projectcode	2022K182	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen bvba (Erkenningsnummer: 2015/00020)	
	Betrokken actoren	Arnout Van Belle (archeoloog)	
		Liesbeth Massagé (archeoloog)	
		Mike Creutz (aardkundige)	
Betrokken derden	Lien Van der Dooren (archeoloog)		
	n.v.t.		

 <p>BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Goederlinge Taalmeers (aanpassing) Plangebied op de topografischekaart</p>	<p>Projectnummer BAAC 2023-0089 Projectcode bureauonderzoek 2022K182</p>	<p>Datum: 16-11-2022 Schaal: 1:5.000</p>	<p>Legende Plangebied</p>	
	<p>162500 162000 161500 112500 113000 113500</p>				

Plan 1: Plangebied op topografische kaart¹ (digitaal; 1:10.000; 16.11.2022)

¹ AGIV 2022d

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)² (digitaal; 1:250; 16.11.2022)

² AGIV 2022b

1.2 Juridisch kader en onderzoektraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving. Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0.

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een verkaveling worden gerealiseerd. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van wegenis, wooneenheden en mogelijke bijgebouwen) die qua omvang een directe bedreiging kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Goeferdinge, Taalmeers* bedraagt ca. 10300,67 m², de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van 10300,67 m². Het plangebied valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³ Daarnaast werden voor het plangebied geen waarden voor 'beschermde onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal. In de directe omgeving zijn enkel een hoeve met boerenhuis,

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2022

een gesloten hoeve en een gemeenteschool aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed. Deze liggen respectievelijk ten zuidwesten, ten westen en ten noordwesten van het plangebied.

Aangezien het plangebied in woongebied ligt, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen, waarop de vergunning betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de omgevingsvergunningsaanvraag gevoegd.

1.4 Archeologische voorkennis/voorgeschiedenis

Deze archeologienota betreft een aanpassing van een eerder in akte genomen archeologienota (ID6970).⁴ De aanpassing was noodzakelijk omdat het plangebied werd gewijzigd door een bijkomende ingreep die werd toegevoegd aan de omgevingsvergunningsaanvraag. De bijkomende ingreep bestaat voornamelijk uit de toevoeging van perceel 704C aan het plangebied (Plan 3).

Aansluitend op het bureauonderzoek werden reeds landschappelijke boringen uitgevoerd. De resultaten van het volledige onderzoek zullen gedeeltelijk overgenomen en geactualiseerd worden waar nodig, binnen hoofdstuk 2. Bureauonderzoek van deze archeologienota.

Plan 3: Plangebied in vergelijking met het plangebied van de archeologienota (ID6970) op het GRB⁵ (digitaal; 1:1; 17.11.2022)

⁴ MASSAGÉ & CREUTZ 2018

⁵ AGIV 2022b

1.5 Huidige situatie en geplande werken

1.5.1 Huidige situatie

Plan 4: Plangebied op meest recente orthofoto⁶ (digitaal; 1:1; 16.11.2022)

Het projectgebied is momenteel ingenomen door een vroeger voetbalveld en grasland/weide. Er zijn geen bomen, struiken of gebouwen aanwezig op het terrein (Plan 4).

1.5.2 Geplande werken en bodemingrepen

Algemeen

De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling. Aangezien het om een verkavelingsaanvraag gaat, wordt uitgegaan van een volledige verstoring van het terrein binnen de contour van de verkaveling en is er bijgevolg een impact op het bodemarchief. De interne indeling van de verkaveling heeft geen invloed op deze impactanalyse.

De werken bestaan uit de aanleg van een wegnis, 17 huizen met een grondoppervlak van om en bij de 90 m², parkeerplaatsen en een groenzone met speeltuin en wadi. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd.

⁶ AGIV 2022c

Plan 5: Plangebied met weergave van te verkavelen terrein op orthofoto⁷(digitaal; 1:1; 16.11.2022)

1.6 Randvoorwaarden

Vanwege het feit dat economisch niet wenselijk is, betreft het hier een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit houdt in dat het vervolgonderzoek zoals gesteld in het programma van maatregelen op een later tijdstip uitgevoerd dient te worden.

⁷ AGIV 2022c

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

Dit bureauonderzoek betreft een aanpassing van een reeds in akte genomen archeologienota (ID6970).⁸ Een groot deel van dit onderzoek zal dus overgenomen worden uit de vorige archeologienota mits een actualisering waar dit vereist was.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

2.1.3 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart

⁸ MASSAGÉ & CREUTZ 2018

- Orthofoto
- Digitaal hoogtemodel
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart
- Villaretkaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

2.2 Assessment

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

2.2.1 Landschappelijk kader

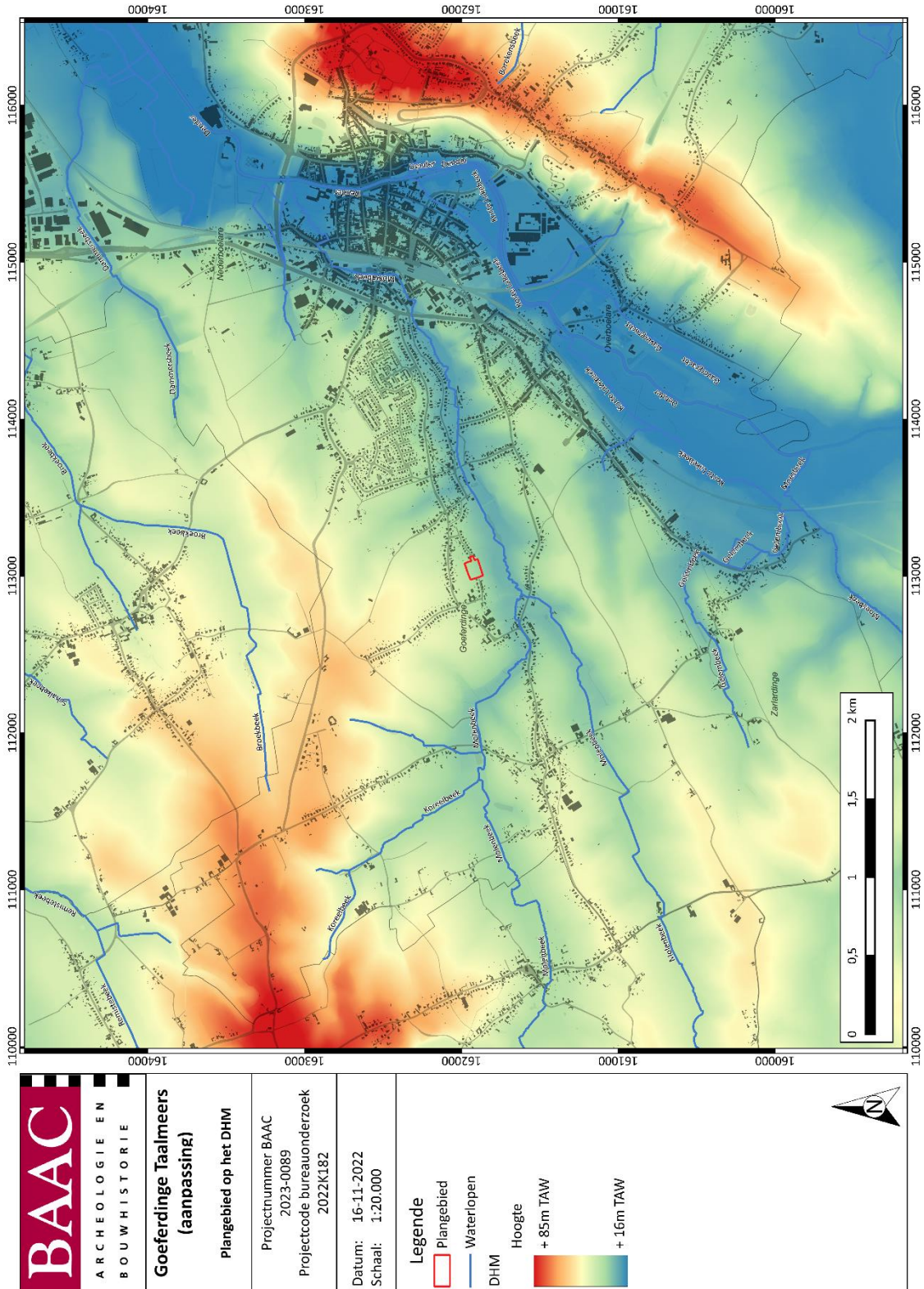
Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Plan 1 en Plan 2. Het plangebied Goferdinge Taalmeers (aanpassing) is gelegen tussen de straten Goferdingeplein (ten westen) en Taalmeers (ten oosten) en bevindt zich circa 400 m ten noordoosten van het dorpscentrum van Goferdinge en de Sint-Bavokerk. Het projectgebied bevindt zich ongeveer 2,5 km ten zuidwesten van het stadcentrum van Geraardsbergen.

In het zuiden, op een kleine 200 m van het projectgebied, loopt de Molenbeek die verderop uitmondt in de Dender. Ten zuiden van het projectgebied is er grasland en bos, voor de rest is het gebied aansluitend aan woonwijken. Het gebied zelf wordt momenteel ingenomen door weiland en akkerbouw volgens de bodemgebruikskarta. Volgens persoonlijke communicatie werd het plangebied de laatste tijd gebruikt als voetbalveld.

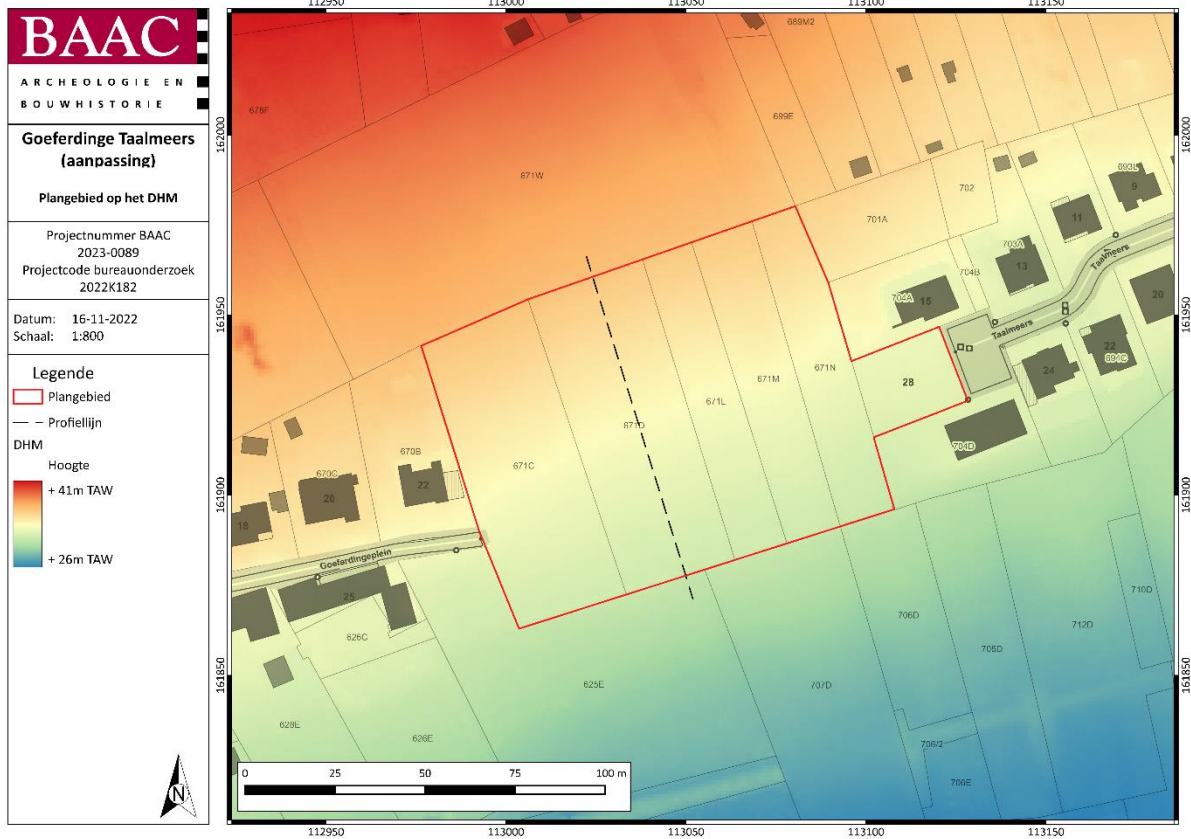
Het projectgebied en diens directe omgeving heeft een laag tot zeer laag erosiepotentieel. Wel moet benadrukt worden dat de bodemerosiekaart het heeft over de hedendaagse situatie en dus niet direct kan geëxtrapoleerd worden naar historisch erosiepotentieel.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen + 32 en + 36 m TAW (Plan 6). Het terrein bevindt zich op een lagergelegen helling en helt af naar het zuiden toe (Plan 7 en Figuur 1).

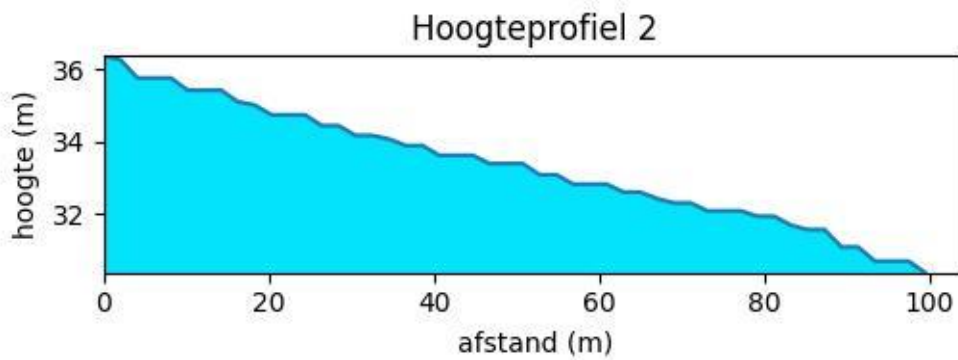

Plan 6: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)⁹ met waterwegen (digitaal; 1:1; 16.11.2022)

⁹ AGIV 2022a

Plan 7: Plangebied en hoogteverloop op het DHM¹⁰ (digitaal; 1:1; 16.11.2022)

Figuur 1: Hoogteverloop terrein van noord (links) naar zuid (rechts)¹¹

Landschappelijke en hydrografische situering¹²

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in het interfluvium van de Dender en in de buurt van de kamlijn van de Vlaamse Heuvels. De Vlaamse Vallei heeft oostelijke en zuidelijke uitlo-

¹⁰ AGIV 2022a

¹¹ AGIV 2022a

¹² DE MOOR & MOSTAERT 1993; BORREMANS 2015 p. 211

pers. De zuidelijke uitlopers vallen min of meer samen met de Leievallei, de Boven-Schelde en Dendervallei. Het projectgebied bevindt zich in één van deze zuidelijke uitlopers, namelijk de Dendervallei, welke een onderdeel is van de vallei van de Schelde.

De vallei van de Schelde maakt deel uit van de Vlaamse Vallei. Dit is een depressie (in feite een complex van deels bedolven thalwegen) die vanaf het Midden-Cromerien door fluviatiele processen is uitgeschuurd tot diep in het Paleogeen- en Neogeensubstraat en in de loop van het Weichseliaan opgevuld is geraakt. De dikte van dit jong-Quartaire opvulpakket kan meer dan 25 m, en plaatselijk zelfs tot 30 m bedragen. De Vlaamse Vallei vormt een lange zandige vlakte waarvan de kern is gelegen ten noorden van Gent, tussen Maldegem en Stekene. De hoogte ligt er gemiddeld lager dan 10 m +TAW. De oostelijke uitlopers strekken zich uit over de as Rupel-Dijle-Demer tot in de buurt van Werchter. In vergelijking met de Scheldevallei komen in de Leievallei dikkere afzettingen over een grotere breedte voor. Het Quartaire dek is er dikker en aan de westelijke zijde ook lemiger.

De topografie van de Vlaamse Vallei wordt deels bepaald door tertiaire getuigenheuvels uit het Paleogeen en Neogeen, die in de ondergrond aanwezig zijn. Tevens komt op het laagterras een microreliëf voor dat is gevormd door eolische dekzanden en boreale stuifzandduinen. Daarnaast zijn lokaal ook niet-geërodeerde restanten van de verwilderde fluvioperiglaciale, pre-holocene dalbodem aanwezig in de vorm van donken. Het laagterras wordt ontwaterd door een complex van beekjes waarvan het grootste deel afwatert in de richting van de Leie of de Schelde.¹³

In het Laat-Pleistoceen (130.000-11.650 BP¹⁴) werd de Vlaamse Vallei in haar definitieve vorm uitgeschuurd, tot diep in het Paleogeen- en Neogeensubstraat. Het diepste punt van deze uitschuring werd bereikt op de overgang van het Eemiaan (130.000-117.000 BP) naar het Weichseliaan (117.000 BP-11.650 BP). In deze periode waren de Leie en de Schelde meanderende rivieren met een sterk veranderende loop. De kustlijn kwam gedurende het Eemiaan ongeveer overeen met de huidige kustlijn. Tijdens het Weichseliaan werd het klimaat kouder en verkregen de rivieren als gevolg hiervan een vlechtend geulenpatroon.¹⁵

Fluvioperiglaciale accumulatie domineerde en de Vlaamse Vallei werd door geleidelijke aggradatie opgevuld met afbraakmateriaal van het Paleogeen- en Neogeensubstraat. Tijdens de lente werd door het smeltwater zand en leem afgezet over de ganse breedte van de vallei. Tijdens de daaropvolgende zomer nam het debiet af en trok het water zich terug naar het hoofdstroomgebied. In de actieve geulen werd nog steeds zand afgezet, terwijl in de depressies in de valleivlakte leem sedimenteerde. De fluvioperiglaciale afzettingen zijn opgebouwd uit materialen die onder koude condities werden aangevoerd, door regen- en smeltwater van sneeuw of bodemijs, en vertonen een uiteenlopende lithologische opbouw en duidelijke laterale facieswisselingen.¹⁶

Tijdens het laat-Pleniglaciaal (76.000-14.640 BP) trad een zeer koude en droge periode op, waarbij de vegetatie zeer beperkt was en winden vat kregen op het zandoppervlak in een schaars begroeide poolwoestijn.¹⁷ Hierbij werden dekzandruggen afgezet die transversaal op de toen heersende noord- tot noordwestelijke winden lagen. Door superpositie ontstond een langgerekte dekzandgordel, met een steile, zuidwaarts gerichte lijzijde en een zachte noordwaarts gerichte loefzijde. Het gaat hierbij om een pakket van kalkloze, homogene en goed gesorteerde, fijne tot middelmatig fijne zanden met een dikte van 1 tot 5 m. De noordwaarts gerichte afwatering werd hierdoor afgedamd, waardoor langs de zuidrand van dekzandrug verschillende paleomeren ontstonden. Het verwilderde riviersysteem boog

¹³ DE MOOR G., VERMEIRE S. 1999

¹⁴ BP = *Before Present*, waarbij het heden gelijkgesteld is met het jaar 1950 n.C.

¹⁵ DE MOOR G., VERMEIRE S. 1999

¹⁶ BORREMANS 2015 p. 216-217

¹⁷ VERBRUGGEN et al. 1991 p. 361

oostwaarts af om via het doorbraakdal van Hoboken en de Beneden-Schelde zijn weg naar de zee te zoeken.¹⁸

Tijdens het Laat-Glaciaal (de laatste fase van het Weichseliaan, 14.640-11.650 BP) en in het Holoceen (11.650 BP tot nu) verbeterde het klimaat opnieuw en verkregen de Leie en Schelde opnieuw een meanderend patroon. Het huidige oppervlak valt dan ook grotendeels samen met dat van de laatste fluvioperiglaciale afzettingen uit het Weichseliaan. De rivieren sneden zich vanop dat niveau in, wat mede gefaciliteerd werd door de verdwijnende permafrost, waardoor een laagterras ontstond. Later werden deze Vroeg-Holocene dalen als gevolg van de stijgende zeespiegel en erosiebasis weer gedeeltelijk opgevuld met alluviale afzettingen.¹⁹ Tijdens de koudere Dryasperioden binnen het Laat-Glaciaal werden rivierduinen gevormd door lokale verstuiwing van zanden uit de drooggevalen rivierbeddingen. Soms werden deze tijdens het Holoceen nog eens lokaal herwerkt, waardoor stuifzandduinen ontstonden.²⁰

Paleogeen en neogeen (tertiair)²¹

De omgeving van het plangebied (Plan 8) wordt gekenmerkt door afzettingen van het lid van Saint-Maur en in de nabije omgeving is het jongere lid van Moen geattesteerd. Beiden leden maken deel uit van de Formatie van Kortrijk die te dateren is in het Vroeg-Eoceen waarbij het lid van Moen op het lid van Saint-Maur ligt. De Formatie van Kortrijk is een mariene afzetting die bestaat uit kleiige sedimenten met een gemiddelde dikte van 90m en bevat weinig macrofossielen.

Het lid van Moen is een heterogene, siltige tot zandige afzetting van wisselende dikte met een gemiddelde dikte van 44 m. Het lid van Saint-Maur bestaat uit een mariene, homogene afzetting die hoofdzakelijk uit zeer fijsiltige klei bestaat met dunne intercalaties van grofsiltige klei of kleiige, zeer fijne silt. Soms is het niet duidelijk of het om het lid van Saint-Maur of het lid van Moen gaat daar er in het lid van Moen ook homogene kleilagen kunnen voortkomen.

Quartair²²

Voor de Quartairgeologische kaart 1:50.000 (Plan 9) bestaat het merendeel van het projectgebied uit type 15 met uitzondering van de noordelijke hoek dat type 14 is. Type 15 slaat op een lemige tot zandlemige materiaal zonder profielontwikkeling ten gevolge van hellingsprocessen hetgeen gekend is onder de term colluvium. Daaronder is er sprake van homogene eolische leemafzettingen met daaronder een lemig materiaal dat homogeen gelaagd of alternerend zandige en/of venige laagjes. Bij deze laag (ook ontstaan door hellingsafzettingen) zijn mollusken en veenspots mogelijk afwezig. De onderste laag van type 15 slaagt op overwegend vlechtende rivierafzettingen die zandig van natuur zijn met mogelijks grind. Hellingsafzettingen kunnen hier geïntercaleerd voorkomen alsook sporadisch meanderende rivierafzettingen. Type 14 bestaat uit homogene eolische leemafzettingen met daaronder lemige materiaal dat ofwel homogeen gelaagd is ofwel afwisselend met zandige en/of venige laagjes is die ontstonden door hellingsprocessen. Mollusken of veenspot kunnen mogelijks aanwezig zijn.

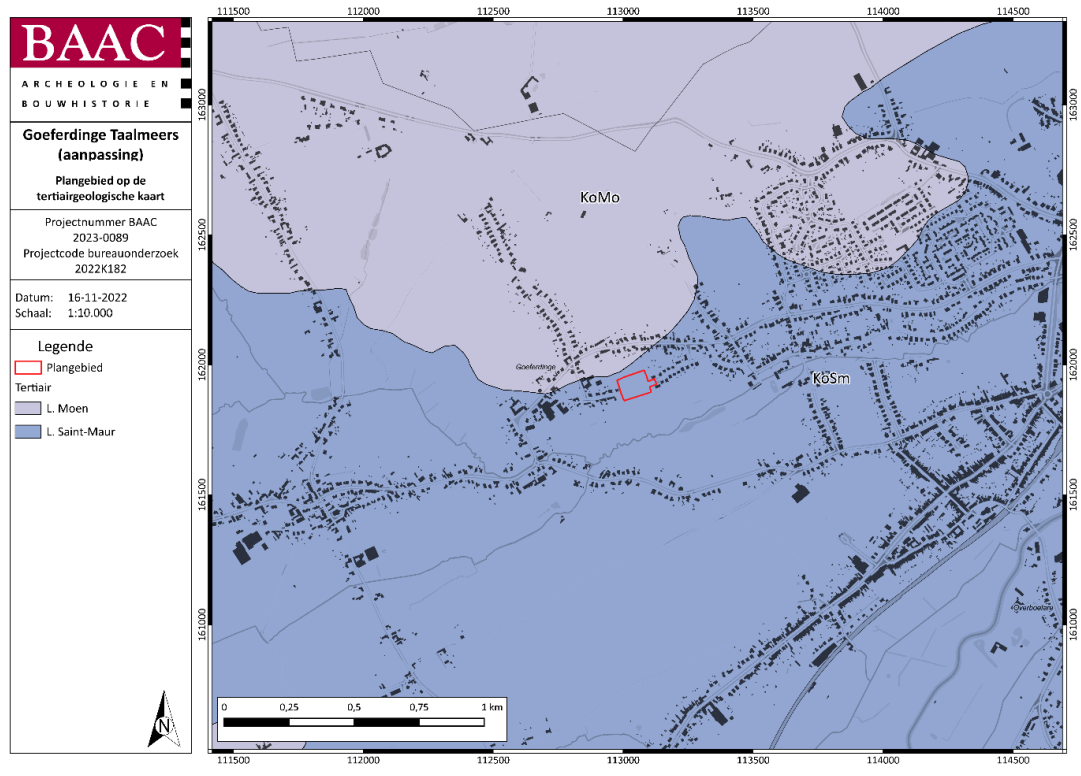
¹⁸ BORREMANS 2015 p. 219

¹⁹ DE MOOR G., VERMEIRE S. 1999

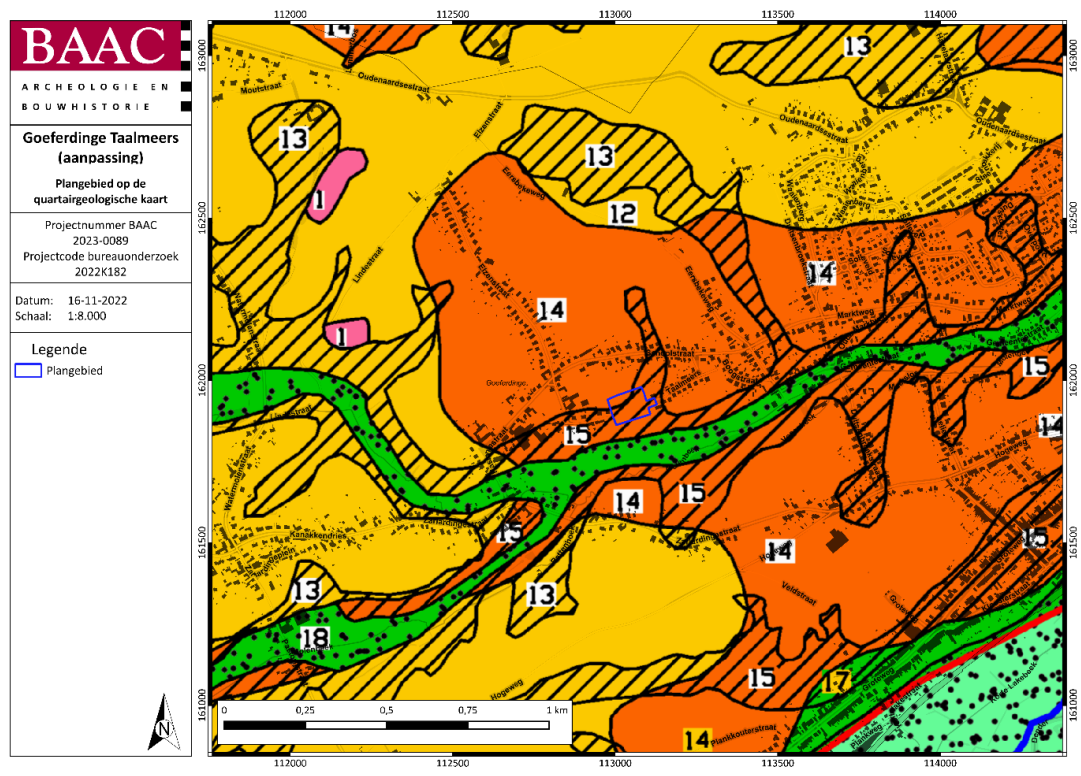
²⁰ BORREMANS 2015 p. 219

²¹ DOV VLAANDEREN 2017c

²² DOV VLAANDEREN 2017c

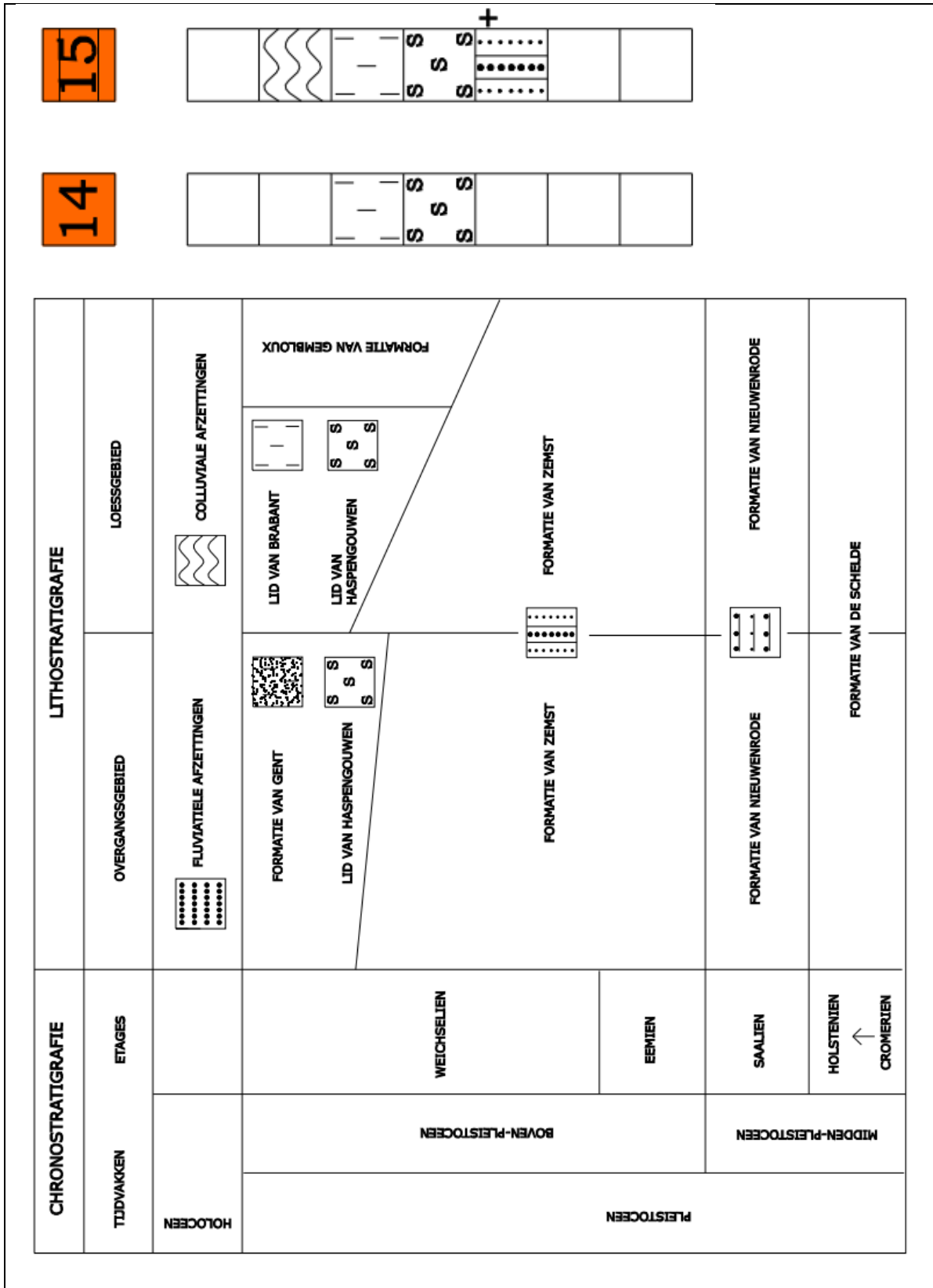

Plan 8: Plangebied op de tertiairgeologische kaart²³ (digitaal; 1:50.000; 16.11.2022)

Plan 9: Plangebied op de kwartaargeologische kaart 1:50.000²⁴ (digitaal; 1:50.000; 16.11.2022)

²³ DOV VLAANDEREN 2022b
²⁴ DOV VLAANDEREN 2022c

Figuur 2: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied²⁵

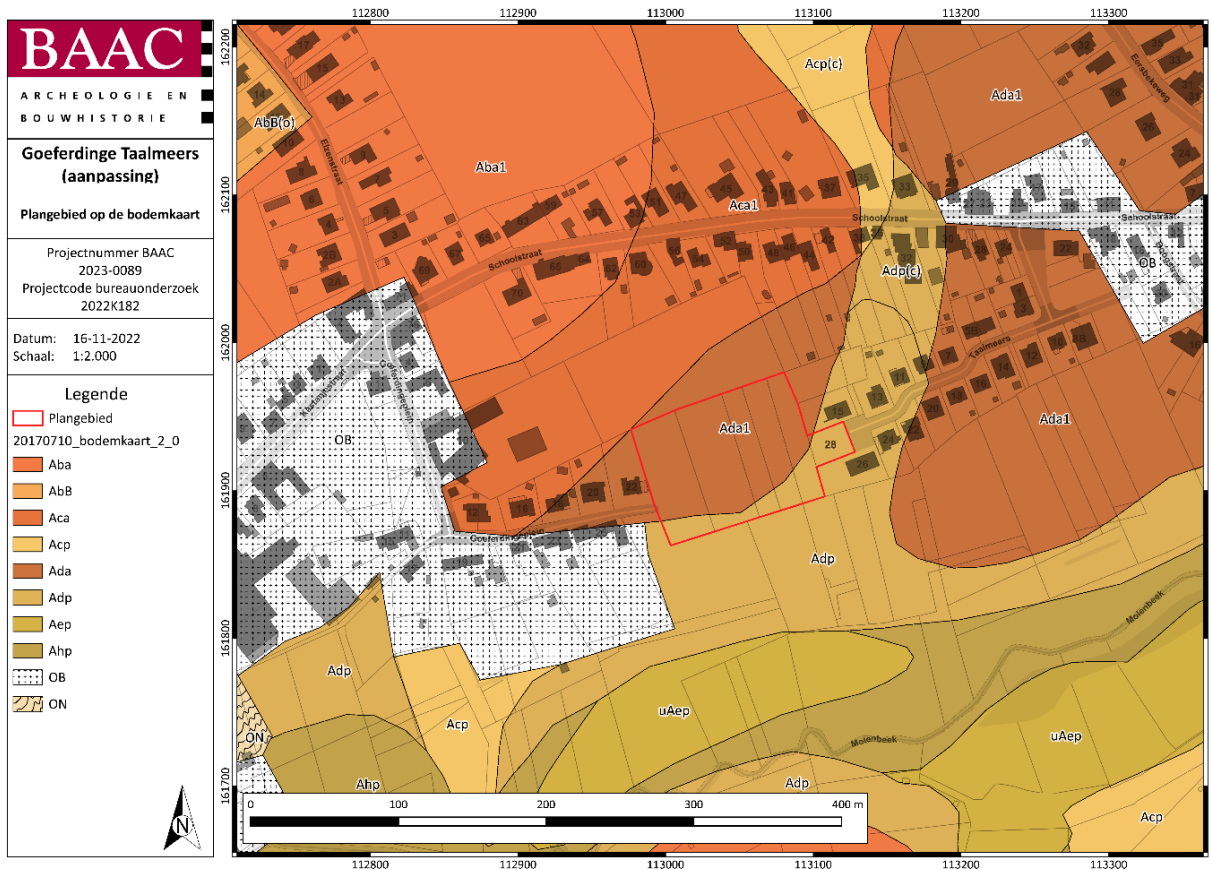
²⁵ DOV VLAANDEREN 2022c

Bodem

Bodemkaart Vlaanderen

Op de bodemkaart van Vlaanderen (Plan 10) is de bodem in het plangebied hoofdzakelijk gekarteerd als bodemtype Ada1, rond de zuidelijke grens van het projectgebied is bodemtype Adp geattesteerd. Bodemtype Ada1 is een matige gleyige, natte leembodem met een textuur B-horizont en is gekenmerkt door een geërodeerd profiel met klei-inspoelingshorizont nabij de oppervlakte. Het wordt gekenmerkt door een dunne A-horizont die een dikte heeft van minder dan 40cm waaronder dan direct de B-horizont zich bevindt. Gronden met bodemtype Ada worden aangetroffen in gesloten terreindepressies met gebrekkige afwatering of aan de lagere kant van terreinhellingen.

Bodemtype Adp is een matig, gleyige natte leembodem zonder profielontwikkeling hetgeen typerend is voor natuurlijke alluviale bodems. De bouwlaag vertoont een bruingrijze kleur die geleidelijk overgaat in niet gedifferentieerd colluviaal materiaal die baksteenrestjes en houtskoolfragmenten bevat. Het colluvium rust op een afgeknotte textuur B of op een Tertiair substraat. Roestverschijnselen beginnen vanaf 50 cm. Ze komen voor in lage brede depressies, op de lage rand van hellingen en als overwallen in alluviale valleien.²⁶

Plan 10: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen²⁷ (digitaal; 1:20.000; 16.11.2022)

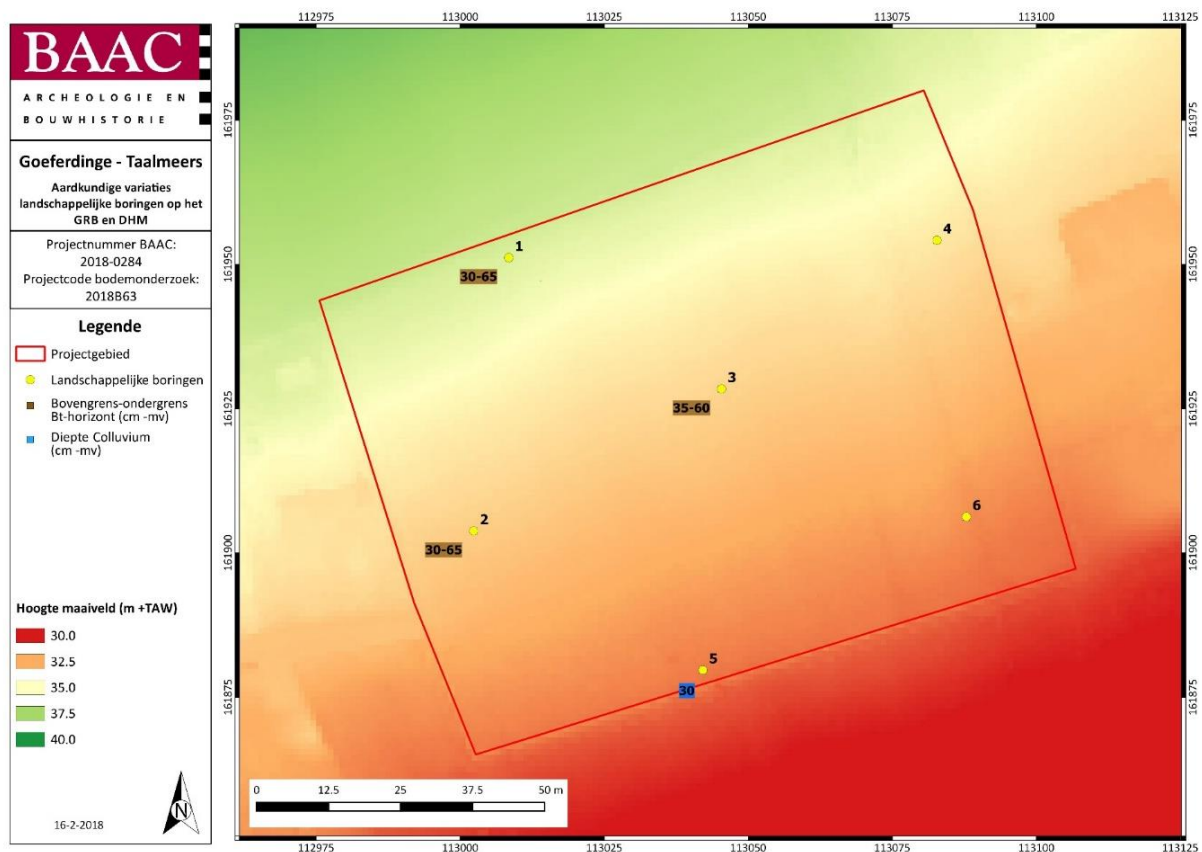
²⁶ VAN RANST EN SYS 2000

²⁷ DOV VLAANDEREN 2022a

Boringen binnen plangebied archeologienota (ID6970)²⁸

Er werden in dit onderzoek 6 landschappelijke boringen uitgevoerd, verspreid over het toenmalige plangebied (Figuur 3). De ondergrond bestond vooral uit homogeen afgezette eolische leempakketten. Enkel bij boring 5 werd colluvium onder de Ap-horizont gevonden, enerzijds in de vorm van leem met humusbrokken, anderzijds als zwak humeuze lemige klei met mogelijks humusbrokken en houtskoolfragmenten.

Bij boringen 1, 2, en 3 lag er onmiddellijk onder de bouwvoor een dunne Bt-horizont van slechts 35 cm dikte, wat sterk doet vermoeden dat de top van deze horizont reeds weg geërodeerd is (Figuur 3). De Bt-horizont was niet, of niet meer, aanwezig in boringen 4, 5, en 6, die daarom geen profielontwikkeling vertoonden. Het voorkomen van een Bt-horizont wijst erop dat de ondergrond lang genoeg stabiel is gebleven zodat er profielontwikkeling tot stand is kunnen komen. Ook al is de top van de Bt-horizont weg geërodeerd, en is de kans op steentijdarcheologie hierdoor laag, toch kunnen er nog grondsporen van recentere archeologie aanwezig zijn.

Figuur 3: Situering van boringen binnen eerder uitgevoerd landschappelijk booronderzoek.²⁹

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied voornamelijk gekarteerd als type Ada1 (matige gleyige, natte leembodem met een geërodeerde textuur B-horizont) en in de zuidelijke zone als Adp (matig, gleyige natte leembodem zonder profielontwikkeling). Uit de resultaten van het booronderzoek wordt het profieltype Ada1 bevestigd voor boringen 1, 2, en 3 wegens de aanwezigheid van een dunne textuur B-horizont. In boringen 4, 5 en 6 werd geen profielontwikkeling waargenomen en deze komen aldus overeen met profieltype Adp.

²⁸ MASSAGÉ & CREUTZ 2018

²⁹ MASSAGÉ & CREUTZ 2018, p.40, fig.21

Figuur 4: Boring 1, van 0 cm (linksonder) tot 200 cm (rechtsboven).³⁰

Figuur 5: Boring 4, van 0 cm (linksonder) tot 200 cm (rechtsboven).³¹

Figuur 6: Boring 5, van 0 cm (linksonder) tot 200 cm (rechtsboven).³²

³⁰ MASSAGÉ & CREUTZ 2018, p.36, Foto 3.

³¹ MASSAGÉ & CREUTZ 2018, p.37, Foto 6.

³² MASSAGÉ & CREUTZ 2018, p.38, Foto 7.

Samengevat werd de bodem in het toenmalige plangebied gekenmerkt door enerzijds een geërodeerde textuur B-horizont (boringen 1, 2, en 3), en anderzijds door een bodem zonder profielontwikkeling (boringen 4, 5, en 6). Enkel in boring 5 werd colluvium aangetroffen onmiddellijk onder de A-horizont tot het einde van de boring. Gezien de onaangetaste staat van de bodem met profielontwikkeling rond boringen 1, 2, en 4, hoewel geërodeerd, wordt de kans op archeologische waarden in de vorm van grondsporen rond deze boringen toch matig hoog ingeschat.

2.2.2 Historisch kader³³

Het plangebied ligt in het huidige dorp Goeferdinge, een deelgemeente van de Geraardsbergen, dat vroeger deel uitmaakte van de baronie van Boelare. De voormalige zetel van de vrije heerlijkheid of de baronie Boelare bestond uit Aspelare, Deftinge, Goeferdinge, Idegem, Nederhasselt, Nieuwenhove, Onkerzele, Smeerebbe-Vloerzegem, Waarbeke en Boelare zelf. Bij de stichting van de stad Geraardsbergen werd de baronie van Boelare in twee stukken verdeeld: Opper- (of Over-) en Nederboelare. Goeferdinge wordt voor het eerst vermeldt in 1333 als *'Gondfardingenhen'* en in 1456 als *'Goefferdingenhen'*. Over het dorp Goeferdinge is niet veel geschiedenis te achterhalen.

De baronie van Boelare heeft tot verscheidene geslachten toebehoord. Etienne van Boelare, vermeld eind 11de eeuw, is de eerste met naam gekende heer. In 1601-1602 wordt de baronie verkocht door de Prins van Oranje, Phillips Willem van Nassau aan ridder Bernardinus Cassina, herkomstig van Milaan. In 1818 werd het kasteel verkocht aan Pierre-Jean Spitaels. Heden eigendom van graaf de Lannoy.

Geraardsbergen is gesticht tussen 1067 en 1070 door Boudewijn VI (Graaf van Vlaanderen en Henegouwen) als versterking van het Vlaams grondgebied. Het was oorspronkelijk gebied van Geraard, heer van Hunnegem. De stad ontwikkelde zich vrij snel dankzij de verleende vrijheidsvoorrechten der stadskeur. De militaire en politieke ontwikkelingen in het midden van de 11de eeuw spelen een belangrijke rol in de stadsontwikkeling van Geraardsbergen. De verwerving van het gebied tussen Schelde en Dender door de Vlaamse graaf maakte dat Geraardsbergen samen met andere Dendersteden een strategische positie hadden aan de nieuwe oostgrens. Over de versterking én over de omvang en het tracé van de eerste stadsversterking zijn er tot vandaag geen archeologische gegevens gekend.

De positie van dorpskerken op de rand van een kouterrug is een situatie die in vele dorpen met een vroegmiddeleeuwse oorsprong wordt aangetroffen. Doordat de meeste dorpen een ruimtelijke evolutie doorgemaakt hebben, samenhangend met de evolutie in het beheer van het akkerland (van een centrale kouter met daar rond vele kleine gesloten akkers naar een systeem van een grote open kouter in de 10de -11de eeuw), is het dan ook waarschijnlijk dat in de buurt van de dorpskerk vroegmiddeleeuwse bewoningssporen aanwezig zijn.

De stad Geraardsbergen kende een snelle groei met onder meer de leerlooierij en lakennijverheid als belangrijkste economische activiteiten. In 1381 wordt de stad verwoest door de troepen van graaf Lodewijk van Male. Ook in de 15de eeuw heeft de stad te lijden onder de belegeringen van de Gentenaars en van de troepen van Filips de Goede (1452-1453). Ook onder het Spaans bewind vinden in de tweede helft van de 16de eeuw plunderingen plaats. Tijdens de Spaans-Franse oorlog in de tweede helft van de 17de eeuw werd de stad opnieuw belegerd. De belegeringen die hebben plaatsgevonden tussen de 13de en 18de eeuw zullen ook een grote impact gehad hebben op Goeferdinge.

³³ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2022

2.2.3 Cartografische bronnen

Villaret (1745-1748)

Het plangebied wordt op de Villaretkaart hoofdzakelijk ingenomen door landbouwgrond. Langs de zuidelijke grens van het projectgebied loopt een weg die ruwweg overeenkomt met de huidige wegen Goeferingeplein en Taalmeers.

Ferraris (1771-1778)

Op de Ferrariskaart³⁴ (Plan 12) is te zien dat het plangebied volledig wordt ingenomen door landbouwgrond met in de omgeving enkele hoeves. De weg die aangeduid stond op de Villaretkaart is hier verdwenen. Het plangebied werd gebruikt als akkerland.

Vandermaelen (1846-1854)

Ter hoogte van het plangebied wordt op de Vandermaelenkaart³⁵ (Plan 13) het terrein als landbouwgrond aangeduid. De oostelijke hoek van het projectgebied is ingenomen door bosland. Ten westen van het projectgebied is een voetweg zichtbaar ter hoogte van de huidige straat Taalmeers. Het centrum van Goeferinge wordt als 'Dries' aangeduid.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

Op de Atlas der Buurtwegen³⁶ (Plan 14) wordt het plangebied ingenomen door landbouwgrond en/of grasland. De percelen afgebeeld komen reeds goed overeen met het huidige kadaster. Een weg bevindt zich langs de westelijke en zuidelijke grens van het projectgebied: het westelijke deel van de weg komt overeen met het huidige Goeferingeplein terwijl de huidige Taalmeers wordt afgebeeld als een voetweg. Op de kaart staat net ten westen van het projectgebied 'Driese'. Ter hoogte van het dorpscentrum staat eveneens 'Driesch'.

Popp (1842-1879)

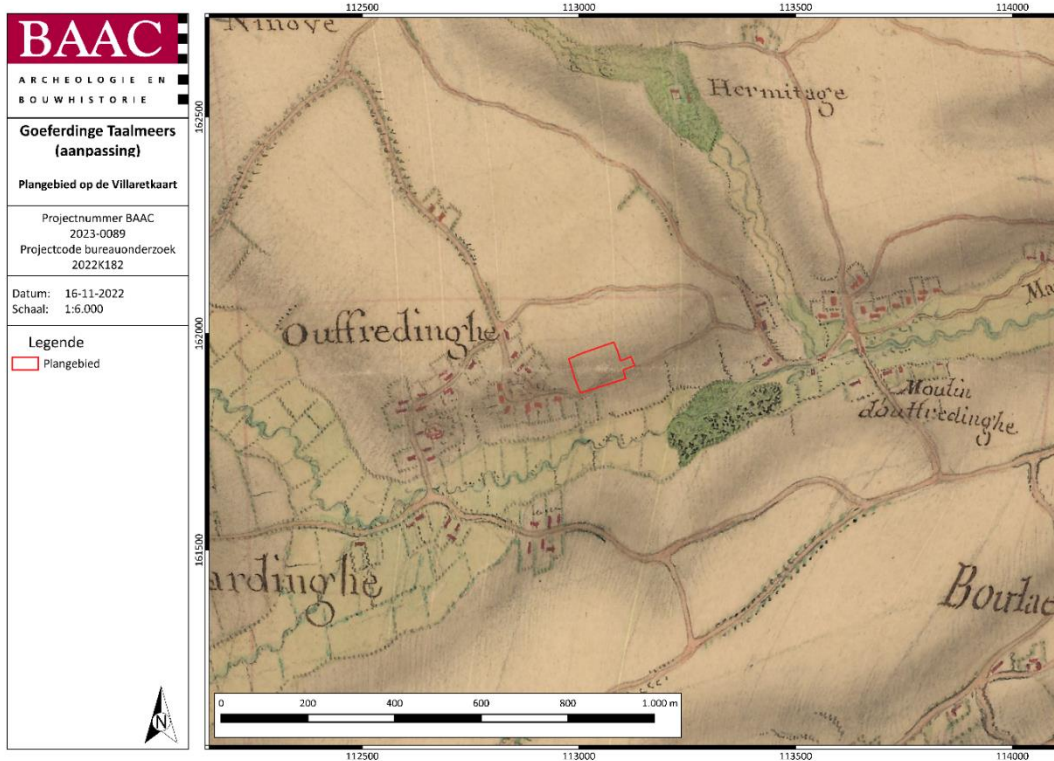
De Poppkaarten³⁷ (Plan 15) beelden ten westen van het plangebied een weg af. De voetweg die het gehele zuiden van het projectgebied begrenst, wordt hier benoemd als 'Lange weg'. Bij het centrum van Goeferinge wordt ditmaal 'Driesch Hau' vermeld.

³⁴ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2022

³⁵ GEOPUNT 2022g

³⁶ GEOPUNT 2022f

³⁷ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2022

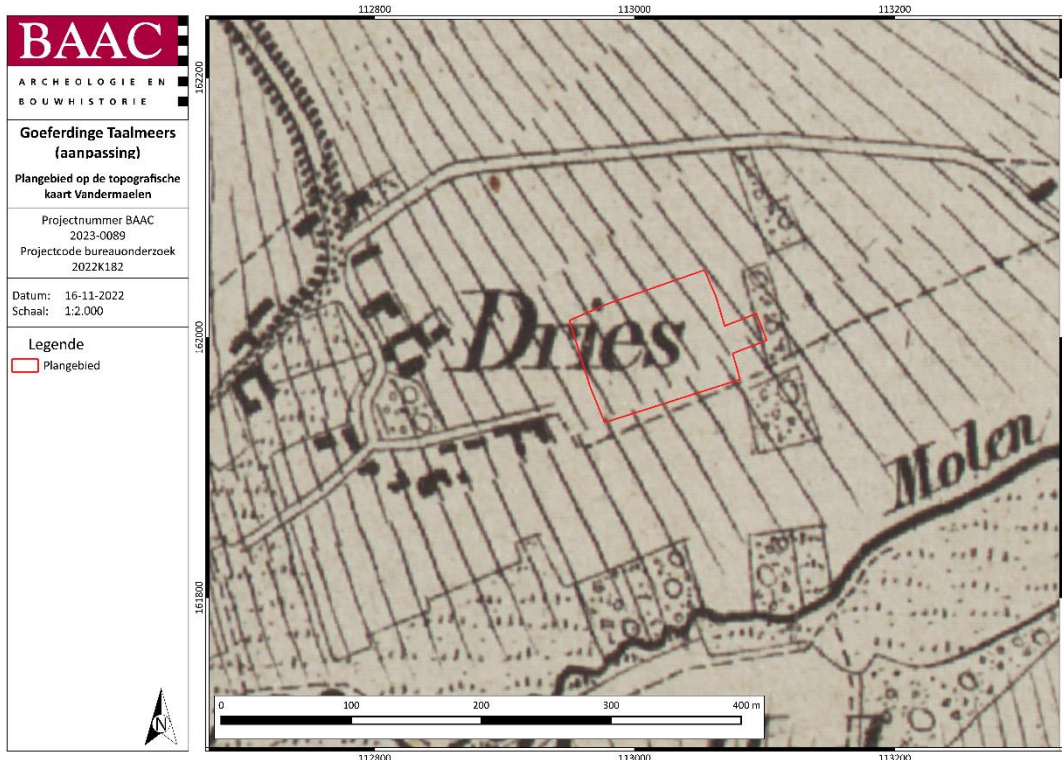
Plan 11: Plangebied op de Villaretkaart³⁸ (analoog; onbekend; 16.11.2022)

Plan 12: Plangebied op de Ferrariskaart³⁹ (analoog; 1:25.000; 16.11.2022)

³⁸ GEOPUNT 2019a

³⁹ GEOPUNT 2022c

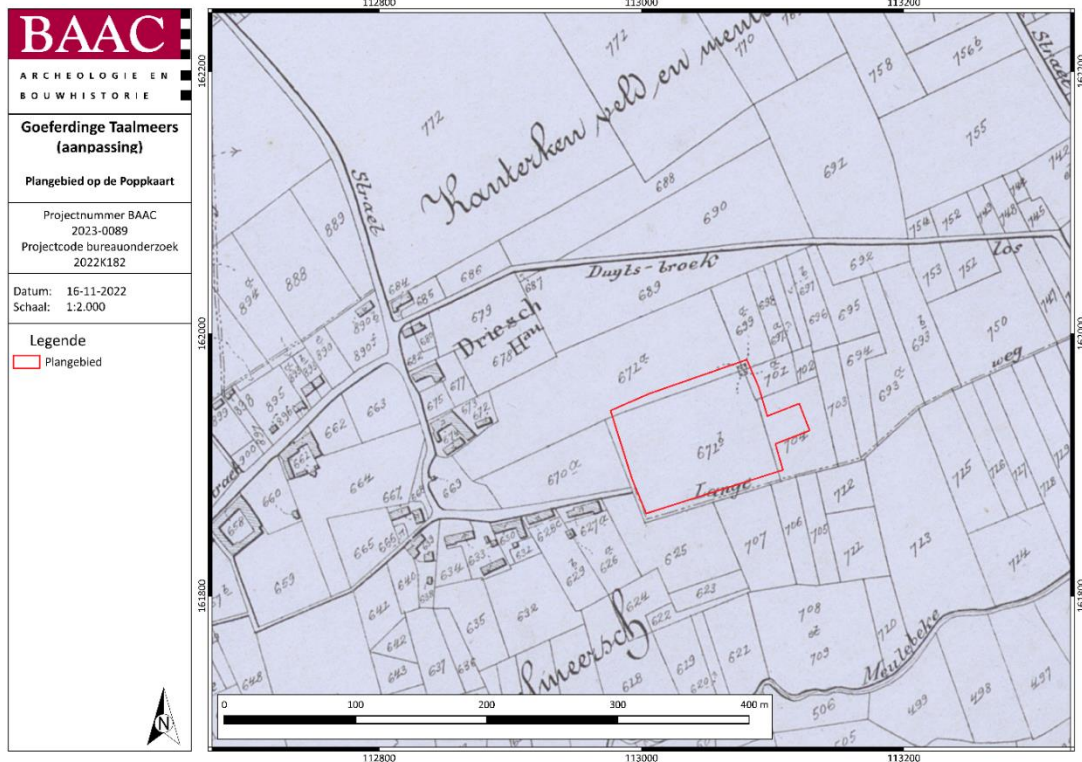
Plan 13: Plangebied op de Vandermaelenkaart⁴⁰ (analoog; 1:20.000; 16.11.2022)

Plan 14: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen⁴¹ (analoog; 1:2500; 16.11.2022)

⁴⁰ GEOPUNT 2022d

⁴¹ GEOPUNT 2022b

Plan 15: Plangebied op de Poppkaart⁴² (analoog; 1:1.250-1:7.500; 16.11.2022)

2.2.4 Archeologisch kader

Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied. Voor het plangebied zelf aan de Taalmeers zijn geen archeologische waarden gekend (Plan 16).⁴³ Rondom het projectgebied zijn de volgende meldingen gekend (Tabel 1):

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.⁴⁴

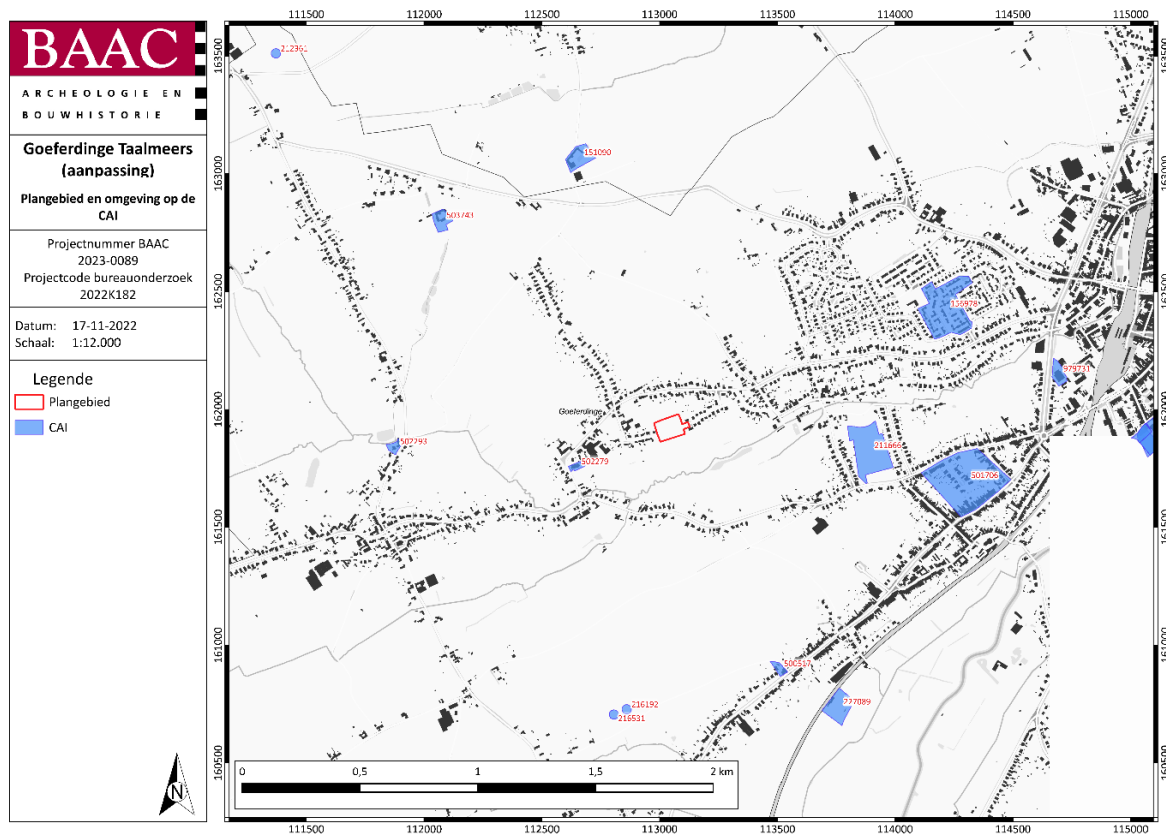
CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
503743	HOF TER NIEUWENHOVE / ERFGOEDONDERZOEK – 2001 / VROEG MIDDELEEUWSE HOEVE
502293	TE WALLE / ERFGOEDONDERZOEK – 2003 / 18 ^{DE} -EEUWSE WATERMOLEN
502279	SINT-BAVOKERK / ERFGOEDONDERZOEK – 2003 / 17 ^{DE} -EEUWSE KERK
216531	PLANKKOUTERSTRAAT / METAALDETECTIE – 2017 / 18 ^{DE} EEUWSE MUNTEN

⁴² GEOPUNT 2022e

⁴³ CAI 2022

⁴⁴ CAI 2022

216192	PLANKKOUTERSTRAAT / METAALDETECTIE – 2017 / MID 13 ^{DE} -EEUWSE MUNT
500517	OVERBOELARE OUDE MOLEN / ERFGOEDONDERZOEK – 2003 / 18 ^{DE} -EEUWSE STENEN WIND-MOLEN
501706	SLAGVELDEKEN / OPGRAVING EN ERFGOEDONDERZOEK – 1880-2003 / MEROVINGISCH GRAFVELD
211666	DUYTSENKOUTER / VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM – 2015 / GRACHT, GREPPEL MET VONDSTMATERIAAL EN CIRKELVORMIG SPOOR UIT DE NIEUWE TIJD
156978	J. VAN WAESBERGHESTRAAT / OPGRAVING – 2011 / AFSLAG IN SILEX EN VONDSTEN EN BEWONINGSPOREN UIT NIEUWE TIJD
227089	KORTELAKENSTRAAT 24 / BOORONDERZOEK EN PROFIELPUTTEN – 2019 / ENKELE ROMEINSE SPOREN EN SCHERVEN
151090	HOF TE MUIHOLE / HISTORISCHE STUDIE – 2010 / VOL MIDDELEEUWSE HOEVE (1130 EERSTE VERMELDING)

Plan 16: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart⁴⁵ (digitaal; 1:1; 17.11.2022)

⁴⁵ CAI 2022

Archeologisch vooronderzoek werd uitgevoerd (CAI 156978) ten noordoosten van het plangebied. Er werd een afslag in silex gevonden uit de steentijd.

Ten zuidoosten van het plangebied, in de Kortelakenstraat 24, werden bij proefputten enkele Romeinse sporen aangetroffen (CAI 227089).

CAI 501706 betreft een grafveld uit de Merovingische periode en is ten oosten van het plangebied gelegen. Ten noordwesten van het projectgebied bevindt zich *Hof ter Nieuwenhove*; deze alleenstaande, gesloten hoeve is van Frankische oorsprong en sinds 1428 is de hoeve gekend onder de naam *Nieuwenhove*. Een andere hoeve op ruim een kilometer ten noorden van het plangebied, hof te muishole (CAI 151090), gaat terug op het *Goed te Muyshole* uit 1130. Ten zuiden van het projectgebied zijn twee metaaldetectievondsten geregistreerd: CAI 216531 bestaat uit twee munten die in 1751 geslagen zijn en CAI 216192 is een munt te dateren tussen 1235 en 1261.

De meest dichtbijgelegen vermelding is CAI 502279 en betreft de Sint-Bavokerk op 400 m ten westen van het projectgebied. Het koor van de kerk dateert uit het midden van de 17de eeuw maar mogelijk is de origine van de kerk vroeger te plaatsen. Verder werden sporen aangetroffen uit de nieuwe tijd (CAI 156978 en 211666).

Ander archeologisch onderzoek in de regio

Tabel 2: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio

AN(BS)/N/EV ID	TOPONIEM	ONDERZOEK	ADVIES
AN ID6970	VOORONDERZOEK GERAARDSBERGEN GOEFERDINGE TAALMEERS	BUREAUONDERZOEK EN LANDSCHAPPELIJKE BOORONDERZOEK	ADVIES: PROEFSLEUVEN
AN ID12538	VOORONDERZOEK GERAARDSBERGEN GERAARDSBERGEN-GOEFERDINGE EERSBEKEWEG	BUREAUONDERZOEK	ADVIES: LANDSCHAPPELIJK BOORONDERZOEK
AN ID5747	VOORONDERZOEK GERAARDSBERGEN OVERBOELARE, KLOOSTERSTRAAT	BUREAUONDERZOEK	ADVIES: PROEFPUTTEN EN -SLEUVEN
Oud decreet vergunningsnummer: 2011/176	ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK GOEFERDINGE (GERAARDSBERGEN) – JOANNES VAN WAESBERGHESTRAAT	BUREAUONDERZOEK EN PS	GEEN VERVOLG
AN ID1031	VOORONDERZOEK GERAARDSBERGEN OVERPOORT	BUREAUONDERZOEK	GEEN VERVOLG OP BASIS VAN VERGUNNINGNUMMER: 2011/176

Oud decreet vergunningsnummer: 2015/83	GERAARDSBERGEN – DUYTSENKOUTER	BUREAUONDERZOEK EN PROEFSLEUVEN	GEEN VERVOLG
AN ID1016	VOORONDERZOEK GERAARDSBERGEN DUYTSENKOUTER	BUREAUONDERZOEK	GEEN VERVOLG OP BASIS VAN VERGUNNINGNUMMER: 2015/83
AN ID17813	VOORONDERZOEK GERAARDSBERGEN GROTEWEG 247-253	BUREAUONDERZOEK	ADVIES: LANDSCHAPPELIJKE BORINGEN
AN ID13180	VOORONDERZOEK GERAARDSBERGEN AANLEG MANEGE, KORTELAKESTRAAT, OVERBOELARE (GERAARDSBERGEN) (OVKO)	BUREAUONDERZOEK EN LANDSCHAPPELIJKE BOORONDERZOEK	GEEN VERVOLG, ARCHEOLOGISCH NIVEAU LIGT DIEPER DAN INGREPEN WERKEN

Samengevat kan er gesteld worden dat Tabel 2 vooral bestaat uit bureauonderzoeken waarbij in het verleden reeds boringen of proefsleuven werden uitgevoerd. Hier kwam steeds uit dat er te weinig relevante sporen aangetroffen zijn om verder onderzoek uit te voeren. Vervolgens zijn er enkele bureauonderzoeken die verder onderzoek adviseren maar waar dit nog niet uitgevoerd is.

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Op basis van beschikbare historische gegevens lijkt de verstoring van de ondergrond binnen het plangebied minimaal te zijn. De bodem binnen het plangebied heeft geen ingrijpende verstoringen gekend. Het plangebied was vanaf het einde van de 18de eeuw tot op de dag van vandaag steeds in gebruik als akkerland/ weiland en later voetbalveld.

2.3.2 Archeologische verwachting

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. Het plangebied werd niet specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen.

Op basis van de resultaten van het assessmentonderzoek kan al een eerste inschatting gemaakt worden van de verwachting voor het plangebied. In de omgeving zijn meerdere archeologische waarden gekend. Op basis hiervan kan er een archeologische verwachting opgemaakt worden:

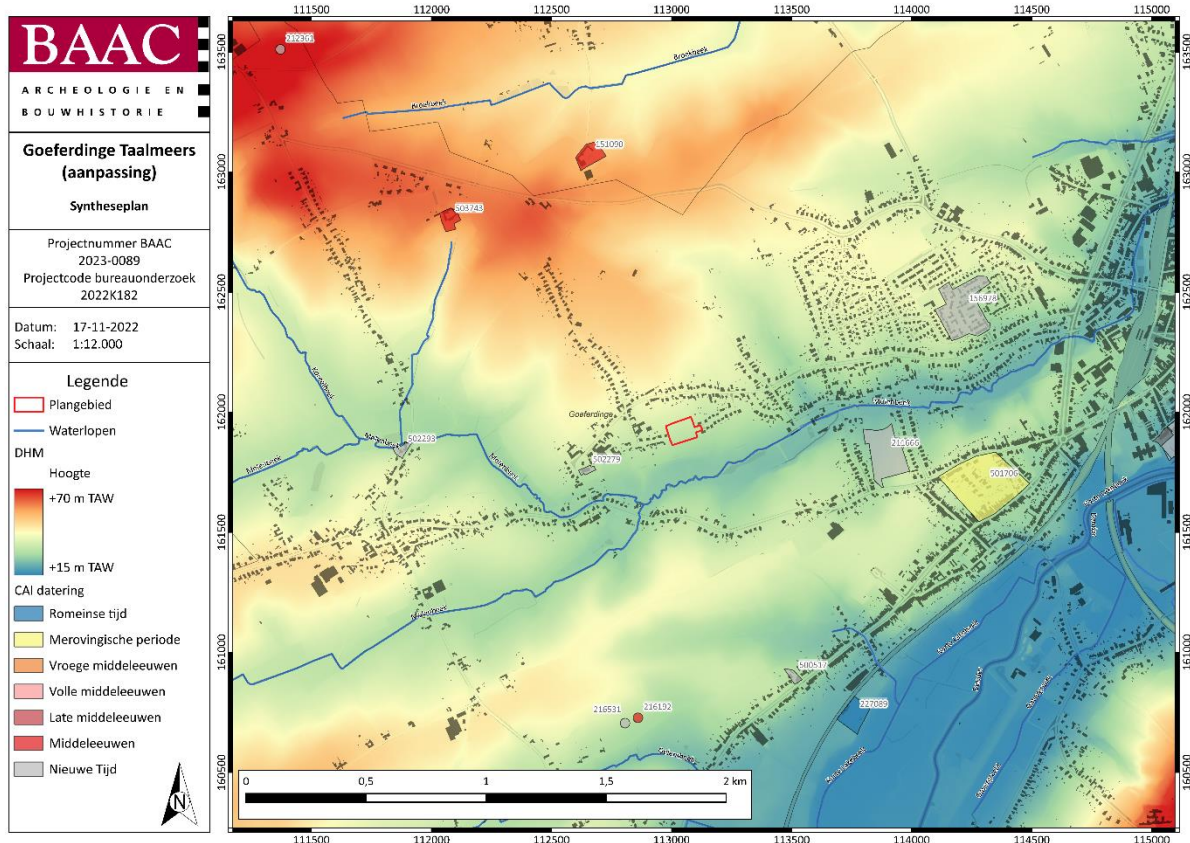
Het landschappelijk booronderzoek heeft uitgewezen dat er een lage verwachting is voor steentijdsites door de aanwezige erosie van de Bt-horizont en het gebrek van een E-horizont. Dit geldt eveneens voor de uitbreiding van het plangebied die voor deze archeologienota bijgevoegd werd (cf. supra). Ten oosten van het plangebied werd reeds een silex-afslag aangetroffen. Verder is de paleolandschappelijke ligging van het plangebied interessant. Het terrein ligt namelijk op een zuidhelling vlak bij de vallei van de Molenbeek.

Voor de protohistorie en de Romeinse periode is de landschappelijke ligging interessant om zich te vestigen. Er zijn voornamelijk weinig archeologische waarden in nabije omgeving uit deze perioden aan het licht gekomen. Dit kan ook te maken hebben met een hiaat in onze kennis voor dit gebied. Ook hier is er een matig tot hoge kans voor het aantreffen van archeologische waarden uit deze periode.

Voor de middeleeuwen zijn er heel wat waarden gekend uit de omgeving. Het betreft vooral beschermt erfgoed maar ten oosten van het plangebied is er eveneens een Merovingisch grafveld aangetroffen. Ten noorden liggen twee hoeves, vroeg en vol middeleeuws gedateerd. Ten zuiden van het plangebied is een 13de-eeuwse munt aangetroffen. Het onderzoeksterrein ligt bovendien niet ver van Geraardsbergen (gesticht tussen 1067 en 1070). De invloed van deze stad kan ervoor gezorgd hebben dat er een grotere kans is op archeologische waarden vanaf de volle middeleeuwen tot en met de late middeleeuwen. Over het algemeen kan er uit gegaan worden van een matig tot hoge verwachting voor middeleeuwse waarden binnen de contouren van het plangebied.

Het bodembestand werd niet aangetast gedurende de laatste eeuwen, aangezien het perceel sinds de 18de eeuw steeds akkerland/weiland en later in gebruik als voetbalveld was.

2.3.3 Synthesepan

Plan 17: Synthesepan⁴⁶ (digitaal; 1:1; 17.11.2022).

Op het synthesepan (Plan 17) wordt het plangebied afgebeeld op het DHM, GRB en de sites opgenomen uit de CAI. Hierbij komt vooral het landschappelijke aspect van het plangebied naar voor. Het plangebied ligt op de zuidelijke helling van een hoger gelegen heuvel nabij de vallei van de Molenbeek. In de onmiddellijke omgeving van het plangebied zijn er weinig entries in de CAI aanwezig. Binnen een straal van 1km zijn maar twee aanduidingsobjecten aanwezig. De interessantste aanduidingsobjecten zijn de vroeg en vol middeleeuwse hoeves ten noorden, op de hoger gelegen heuvel. Ten oosten het Merovingische grafveld op de uitloper van een heuvel. En ten zuiden een metaaldetectievondst van een 13de-eeuwse munt.

⁴⁶ AGIV 2022a; AGIV 2022b; CAI 2022

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Naast het inschatten van de archeologische verwachting is het belangrijk om het potentieel op kennisvermeerdering nader te bekijken. Dit wil zeggen dat er geanalyseerd wordt in welke mate het uit te voeren onderzoek kan bijdragen tot concrete kenniswinst. Binnen het plangebied zijn geen aanwijzingen voor historische verstoringen. Het onderzoeksterrein lijkt de laatste eeuwen in gebruik geweest te zijn als akkerland en later als voetbalveld. Hierdoor zouden potentiële archeologische sites nog steeds goed bewaard kunnen zijn.

Het kennispotentieel voor de steentijd wordt laag ingeschat, dit is vooral gebaseerd op het landschappelijk bodemonderzoek die op een groot deel van het plangebied reeds uitgevoerd werd. Dit landschappelijk booronderzoek had eveneens als besluit dat archeologische waarden in de vorm van grondsporen een matig tot hoge kans op bewaring hebben. Het kennispotentieel voor protohistorische of Romeinse site wordt matig tot hoog ingeschat. Voor de middeleeuwen wordt een hoog kennispotentieel ingeschat aangezien er in de omgeving enkele aanwijzingen zijn voor activiteiten uit deze periode. Aan de hand van historische bronnen wordt een laag kennispotentieel ingeschat voor de nieuwe en nieuwste tijd. Indien binnen het plangebied archeologische vondsten, sporen of structuren aan het licht komen uit de steentijd, de metaaltijden, de Romeinse periode of de middeleeuwen kan dit een grote kennisvermeerdering zijn, niet alleen voor het plangebied maar ook voor de directe omgeving.

Verder onderzoek heeft het vermogen een lacune in onze kennis betreffende Goeferinge en omgeving aan te vullen. De investeringen die gepaard gaan met verder archeologisch onderzoek staan in verhouding tot de mogelijke resultaten die dergelijk onderzoek naar verwachting zal opleveren.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aanwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon onvoldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek⁴⁷ is verder vooronderzoek aangewezen.

2.4.3 Keuze onderzoeksmethode

Tabel 3: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode

METHODE	MOGELIJK	NUTTIG	SCHADELIJK	NOODZAKELIJK	MOTIVATIE
GEOFYSISCH ONDERZOEK	J A	N E E	N E E	N E E	HET ONDERZOEK IS OP ZICH ONVOLDOENDE OM DE VERWACHTING / HET POTENTIEEL NAUWKEURIGER VAST TE STELLEN - STEENTIJDWAARDEN ZULLEN MET DEZE METHODE NIET GEDE-

⁴⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

					TECTEERD WORDEN EN DE GROND- SPOREN DIE WEL NAAR BOVEN ZOU- DEN KUNNEN KOMEN MIDDELS DEZE METHODE ZULLEN ALSNOG MIDDELS EEN ANDERE METHODE GEVERIFIEERD EN GEÏDENTIFICEERD MOETEN WOR- DEN - KOSTEN-BATEN IS DEZE EXTRA ONDERZOEKSTAP HIER NIET NUTTIG.
VELDKARTERING	JA	NEE	NEE	NEE	HET VOLLEDIGE PLANGEBIED IS GRAS- LAND WAT ZICH NIET GOED LEENT OM AAN VELDKARTERING TE DOEN. IN- DIEN DIT TOCH POSITIEVE RESULTA- TEN OPLEVERT KAN NIET ACHTER- HAALD WORDEN OF DE VONDSTEN BETREKKING HEBBEN OP EEN IN SITU VERPLOEGDE SITE OF WIJZEN OP DE AANVOER VAN ANDERE GROND.
LANDSCHAPPELIJK BO- DEMONDERZOEK	JA	NEE	NEE	NEE	ER WERD REEDS EEN LANDSCHAPPE- LIJK BODEMONDERZOK UITGEVOERD OVER HET MERENDEEL VAN HET TER- REIN. EXTRA BORINGEN OP HET DEEL DIE NOG NIET GEBOORD WERD LIJKT NIET AANGEWEEZEN OMDAT HET OP- PERVLAK BEPERKT IS. BOVENDIEN ZIJN ER BORINGEN RELATIEF DICT BIJ DIT NIEUW DEEL GEZET. HIERDOOR KAN HET BODEMVERHAAL GEËXTRAPO- LEERD WORDEN NAAR HET OPPER- VLAKT DIE TOEGEVOEGD WERD TE- GENOVER DE VORIGE AN. ⁴⁸
VERKENNEND/ WAAR- DEREND BOORONDER- ZOEK	JA	NEE	NEE	NEE	DE RESULTATEN VAN HET LAND- SCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK STELLEN DAT ER EEN LAGE KANS OP EEN STEENTIJSITE BINNEN HET PLAN- GEBIED IS. BIJGEVOLG IS DEZE ONDER- ZOEKSMETHODE NIET NUTTIG.
PROEFPUTTEN-ON- DERZOEK STEENTIJD	NEE	NEE	NEE	NEE	DE RESULTATEN VAN HET LAND- SCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK STELLEN DAT ER EEN LAGE KANS OP EEN STEENTIJSITE BINNEN HET PLAN- GEBIED IS. BIJGEVOLG IS DEZE ONDER- ZOEKSMETHODE NIET NUTTIG.

⁴⁸ MASSAGÉ & CREUTZ 2018

**PROEFSLEUVEN/
PROEFPUTTEN ON-
DERZOEK**

JA JA NEE JA

DIT ONDERZOEK IS NOODZAKELIJK OM DE AANWEZIGHEID VAN JONGERE SPORENSITES NA TE GAAN.

Door de reeds uitgevoerde landschappelijk boringen binnen het onderzoeksterrein is er geweten dat er een lage kans is op steentijdsites. Bijkomend werd ook geconcludeerd dat indien er een sporensite aanwezig is de bewaring van de archeologische waarden matig tot hoog is. Bijgevolg werd er een proefsleuven onderzoek geadviseerd.⁴⁹

Het advies voor een proefsleuvenonderzoek wordt behouden voor het huidige plangebied. Extra landschappelijke boringen op het deel die nog niet onderzocht werd aan de hand van boringen lijkt niet aangewezen omdat het oppervlak beperkt is (600m²). Bovendien werd reeds relatief dicht bij dit nieuw deel geboord (zie Plan 3 en Figuur 3). Hierdoor kan ervan uitgegaan worden dat de bodemopbouw gelijkaardig is in het perceel die toegevoegd werd tegenover de vorige AN. Aansluitend hierop wordt er geadviseerd dat er in het proefsleuvenonderzoek extra aandacht gegeven wordt aan de uitwerking van één of meerdere referentieprofiel(en) in dit deel van het plangebied.

2.4.4 Afbakening onderzoeksterrein

Plan 18: Plangebied met afbakening van de zone voor proefsleuvenonderzoek (digitaal; 1:1; 17.11.2022)

Het reeds uitgevoerde landschappelijk booronderzoek concludeerde dat, indien er een sporensite aanwezig is, de bewaring van de archeologische waarden matig tot hoog is. Bijkomend werd geadviseerd

⁴⁹ MASSAGÉ & CREUTZ 2018

een proefsleuven onderzoek uit te voeren.⁵⁰ Dit advies wordt behouden maar dan voor het huidige plangebied.

Aangezien deze archeologienota kadert binnen een verkavelingsaanvraag wordt het volledige plangebied onderworpen aan verder onderzoek. Deze advieszone voor proefsleuvenonderzoek heeft een oppervlak van 10300,67 m².

⁵⁰ MASSAGÉ & CREUTZ 2018

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een verkavelingsvergunning aan de Taalmeers te Goferdinge, Geraardsbergen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek opgesteld. Op het terrein zal door de opdrachtgever een verkaveling gerealiseerd worden. Dit gaat gepaard met werken die het bodemarchief zullen verstoren.

Deze archeologienota werd opgesteld aan de hand van een reeds in akte genomen archeologienota (ID6970). Dit reeds uitgevoerde onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een landschappelijk booronderzoek.⁵¹ Er werd echter een aanpassing gedaan aan het plangebied waardoor een nieuwe archeologienota vereist was.

Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van historische, cartografische, topografische, geologische en bodemkundige gegevens. Het plangebied ligt op een zuidhelling van een heuvel nabij de vallei van de Molenbeek. Er werden meerdere archeologische waarden in de omgeving van het plangebied aangetroffen: één steentijdvondst, een Merovingisch grafveld, een vroeg en vol middeleeuwse hoeve, een vol middeleeuwse munt tot meerdere gebouwen uit de nieuwe tijd.

Het eerder uitgevoerde landschappelijk booronderzoek heeft uitgewezen dat er een lage verwachting is voor steentijdsites door de aanwezige erosie van de Bt-horizont en het gebrek van een E-horizont. Voor sporen uit andere periodes is er een matig tot matig hoge verwachting doordat slechts enkel de top van de Bt-horizont geërodeerd is. Er is kans dat iets diepere archeologische sporen bewaard zijn.⁵²

BAAC Vlaanderen bvba raadt verder archeologisch vooronderzoek aan in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Op deze manier kan men verder een betere inschatting maken over de aan- of afwezigheid van een archeologische site.

⁵¹ MASSAGÉ & CREUTZ 2018

⁵² MASSAGÉ & CREUTZ 2018

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Hoogteverloop terrein van noord (links) naar zuid (rechts)	12
Figuur 2: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied	16
Figuur 3: Situering van boringen binnen eerder uitgevoerd landschappelijk booronderzoek.	18
Figuur 4: Boring 1, van 0 cm (linksonder) tot 200 cm (rechtsboven).....	19
Figuur 5: Boring 4, van 0 cm (linksonder) tot 200 cm (rechtsboven).....	19
Figuur 6: Boring 5, van 0 cm (linksonder) tot 200 cm (rechtsboven).....	19

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 16.11.2022)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 16.11.2022)	3
Plan 3: Plangebied in vergelijking met het plangebied van de archeologienota (ID6970) op het GRB (digitaal; 1:1; 17.11.2022)	5
Plan 4: Plangebied op meest recente orthofoto (digitaal; 1:1; 16.11.2022).....	6
Plan 5: Plangebied met weergave van te verkavelen terrein op orthofoto(digitaal; 1:1; 16.11.2022).....	7
Plan 6: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen (digitaal; 1:1; 16.11.2022)	11
Plan 7: Plangebied en hoogteverloop op het DHM (digitaal; 1:1; 16.11.2022)	12
Plan 8: Plangebied op de tertiairgeologische kaart (digitaal; 1:50.000; 16.11.2022)	15
Plan 9: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000 (digitaal; 1:50.000; 16.11.2022)	15
Plan 10: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (digitaal; 1:20.000; 16.11.2022).....	17
Plan 11: Plangebied op de Villaretkaart (analoog; onbekend; 16.11.2022).....	22
Plan 12: Plangebied op de Ferrariskaart (analoog; 1:25.000; 16.11.2022)	22
Plan 13: Plangebied op de Vandermaelenkaart (analoog; 1:20.000; 16.11.2022)	23
Plan 14: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (analoog; 1:2500; 16.11.2022)	23
Plan 15: Plangebied op de Popkaart (analoog; 1:1.250-1:7.500; 16.11.2022).....	24
Plan 16: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart (digitaal; 1:1; 17.11.2022)	25
Plan 17: Synthesepan (digitaal; 1:1; 17.11.2022).....	29
Plan 18: Plangebied met afbakening van de zone voor proefsleuvenonderzoek (digitaal; 1:1; 17.11.2022)	32

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	24
Tabel 2: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio	26
Tabel 3: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode	30

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2022. Inventaris Onroerend Erfgoed. Gebieden Geen Archeologie. *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten?categorie=GGA>.
- AGIV, 2022a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Digitaal Hoogte Model. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2022b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB). Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2022c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2022d. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- BORREMANS, M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Gent: Academia Press.
- CAI, 2022. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- DOV VLAANDEREN, 2022a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2022b. Databank Ondergrond Vlaanderen, neogeen/paleogeen (tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2022c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- GEOPUNT, 2022a. GEOPUNT VLAANDEREN.
- GEOPUNT, 2022b. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2022c. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2022d. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2022e. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2022f. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845).

GEOPUNT, 2022g. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, 2022. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at:
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2022. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.

MASSAGÉ, L. & CREUTZ, M., 2018. *Archeologienota Goeferinge, Taalmeers. BAAC Vlaanderen Rapport Nr. 800*, Gent.

DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. *Geomorfologische kaart van België 1:50000. Kaartblad Oostende*, Leuven.

DE MOOR G., VERMEIRE S., A.R., 1999. *Geologie van het quartair, kaartblad 22 Gent.*, Gent.

VERBRUGGEN, C., DENYS, L. & KIDEN, P., 1991. Paleo-ecologische en geomorfologische evolutie van Laag- en Midden-België tijdens het Laat-Kwartair. *De Aardrijkskunde*, 1991/3, pp.357–376.